Euroopa Parlament
2019-2024

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon
Esimees

24.1.2024

Johan Van Overtveldt
Esimees
Eelarvekomisjon
BRÜSSEL

Teema: Arvamus 2025. aasta eelarvemenetluse suuniste kohta – III jagu
(2023/2220(BUI))

Austatud esimees

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonile tehti kõnealuse menetluse raames ülesandeks esitada arvamus Teie komisjonile. Komisjon otsustas 29. novembri 2023. aasta koosolekul esitada arvamuse kirja vormis.

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon arutas küsimust oma 24. jaanuari 2024. aasta koosolekul[1]. Nimetatud koosolekul otsustas komisjon paluda vastutaval eelarvekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud.

Lugupidamisega

Robert Biedroń

[1] Lõpphääletuse ajal olid kohal: Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland, Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner, Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión, Christine Anderson, Lívia Járóka, Andżelika Anna Możdżanowska, Maria Veronica Rossinen, Margarita de la Pisa Carrión

ETTEPANEKUD

A. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus ja ebavõrdsuse kaotamine on põhiväärtused, millele liit on rajatud, ja et kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 8 on liit võtnud endale kohustuse edendada soolist võrdõiguslikkust ja soolise aspekti arvestamist kõigis oma meetmetes;

B. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt palunud, et komisjon edendaks ja rakendaks soolise aspekti arvestamist, sooteadlikku eelarvestamist ja soolise mõju hindamist kõigis liidu poliitikavaldkondades;

C. arvestades, et soolist võrdõiguslikkust on liidus eriti mõjutanud mitmed liidu ees seisvad kriisid, mis mõjuvad ebaproportsionaalselt halvasti naistele, nagu sõda ning seksuaalvägivalla kasutamine sõjarelvana, soolise ja koduvägivalla suurenemine, seksuaal- ja reproduktiivtervise ning sellega seonduvate õiguste piirangud, tagasilöögid naiste õigustele ning püsiv sooline palgalõhe;

D. arvestades, et eelarved ei ole kunagi sooneutraalsed ja seetõttu tuleb need koostada selge eesmärgiga saavutada sooline võrdõiguslikkus, vältida diskrimineerimist ning täita eesmärk jõuda igaüheni ja nende erivajadusteni, sealhulgas naiste ja tütarlasteni kogu nende mitmekesisuses, ning edendada naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamist soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisele pühendumise kaudu;

E. arvestades, et liikmesriigid ja EL peavad diskrimineerimise likvideerima ja selle küsimusega tõhusalt tegelema, ning arvestades, et üha suurem osa ELi eelarvest, sealhulgas ELi struktuurifondid ja investeeringud kvaliteetsetesse ja kättesaadavatesse avalikesse hooldusteenustesse, tuleb kavandada nii, et luua ELi tööturul uusi ja võrdseid võimalusi, sealhulgas naiste juhitud VKEsid, püüdes samal ajal saavutada ühiskonnas nn võrdse leivateenija / võrdse hooldaja mudel;

1. rõhutab, et sooline perspektiiv tuleb integreerida eelarvetsüklisse ja kõikidesse programmidesse ning seda hinnata kõigis etappides, ja peab kahetsusväärseks, et vaatamata Euroopa Parlamendi korduvatele nõudmistele ei ole seda eesmärki ikka veel saavutatud; nõuab võrreldavate sooliselt eristatud andmete süstemaatilist ja kohustuslikku kogumist ja hindamist ning aruandlust nende kohta, et võimaldada kohustuslikku soolise mõju hindamist kõigis liidu poliitikavaldkondades, eelkõige tulemuste täielikku jaotust vastavalt soolise võrdõiguslikkuse metoodikale;

2. rõhutab, et soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv ja soopõhised eesmärgid tuleks integreerida kõikidesse poliitikavaldkondadesse ja ELi programmidesse; kordab seetõttu oma nõudmist rakendada sooteadlikku eelarvestamist eelarvemenetluse kõigis etappides ning määrata kindlaks asjakohased eelarveread, et võimaldada tõhusat järelevalvet ELi eelarve panuse üle soolisesse võrdõiguslikkusse ning kõigi programmide ja kulutuste sootundlikku läbivaatamist;

3. rõhutab vajadust arendada edasi komisjoni soolise võrdõiguslikkuse jälgimise metoodikat, mis ei peaks mitte ainult kindlaks määrama soolise mõjuga meetmed mõnes ELi programmis, vaid ka jälgima soolisele võrdõiguslikkusele ELi eelarves ette nähtud rahastamise kogumahtu;

4. kordab vajadust tugevdada Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti (EIGE) vajaliku personali ja eelarvega, et võimaldada instituudil täita oma ülesandeid ja tulla toime soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega seotud tehnilise abi taotluste järsu suurenemisega; tuletab meelde, et EIGE täidab olulist rolli väärtuslike teadmiste jagamisel soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste olukorra kohta ELis ning eksperditeadmiste jagamisel poliitika, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ja sootundliku analüüsi kohta; tunnistab EIGE aastaaruande väärtust, mis võimaldab liikmesriikidel tutvuda põhiliste teguritega, mis takistavad soolise võrdõiguslikkuse edenemist; märgib, et EIGE seisab silmitsi üha suureneva hulga taotlustega oma teenuste järele, ning rõhutab, et EIGE alarahastamine ja töötajate vähesus ei ole kooskõlas liidu eesmärkide ja väärtustega; rõhutab lisaks, et EIGE tõstatatud murettekitavate suundumuste kõrvaldamine aitaks Euroopa majandusel muutuda konkurentsivõimelisemaks, tõhusamaks ja vastupidavamaks; rõhutab, kui oluline on kasutada EIGE väljatöötatud olemasolevaid vahendeid, näiteks sooteadliku eelarvestamise töövahendit, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide hindamise, rakendamise ja järelevalve kõigis etappides;

5. peab kahetsusväärseks, et soolisele võrdõiguslikkusele pühendatud meetmete jaoks puuduvad konkreetsed eelarveread, ning rõhutab, kui oluline on suurendada rahalisi vahendeid soolise vägivalla ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks DAPHNE tegevussuuna raames ning soolise võrdõiguslikkuse ja soolise aspekti arvestamise süvalaiendamiseks kodanike, võrdõiguslikkuse ja väärtuste programmi raames; nõuab eelkõige toetuste suurendamist Ukraina sõja eest põgenevatele naistele, keda ähvardab märkimisväärne vägivallaoht; tuletab meelde, kui oluline on luua konkreetsed soolise võrdõiguslikkusega seotud eelarveread koos selgete andmetega neile eraldatud vahendite kohta; kordab, et see peaks olema tavaks kõigi programmide puhul, mis hõlmavad soolise võrdõiguslikkusega seotud eesmärke, nagu ESF+, ning nõuab, et selles ja muudes seonduvates horisontaalsetes programmides pööratakse erilist tähelepanu naistevastasele kübervägivallale;

6. rõhutab muret tekitavat ja kasvavat vastuseisu soolisele võrdõiguslikkusele ja naiste õigustele ning ELi vahendite tähtsust selle olukorra vastu võitlemisel ja teadlikkuse tõstmisel selle kohta; peab kahetsusväärseks, et komisjon ei lisanud oma eelarveettepanekusse soolise võrdõiguslikkuse eriprogrammi; kordab oma muret õigusriigi, demokraatia ja inimõiguste vastu suunatud rünnete ning soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega seotud tagasilöökide omavahelise seotuse pärast;

7. kutsub komisjoni üles suurendama olemasolevate programmide raames eelarveeraldisi kodanikuühiskonna organisatsioonidele, eelkõige neile, kes tegelevad seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega, sealhulgas pakkudes ja hõlbustades juurdepääsu ohutule ja seaduslikule abordile, ning neile, kes tegelevad soolise vägivalla vastu võitlemisega ja pakuvad ohvritele tugiteenuseid; kordab oma nõudmist, et komisjon tugevdaks õigusriigi põhimõtet ja tagaks, et ELi vahendeid ei tehta kättesaadavaks ühelegi üksusele, kes on seotud inimõiguste, eelkõige vähemuste õiguste, ning õigusriigi põhimõtte rikkumistega, mis mõjutavad muu hulgas naiste vabadusi ja põhiõigusi, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervist ning seonduvaid õigusi;

8. rõhutab, et taaste- ja vastupidavusrahastu rohe- ja digipöörde sammastes soolise

võrdõiguslikkuse probleemid suures osas ei kajastu, mistõttu on käest lastud võimalus integreerida sooline võrdõiguslikkus tõhusalt kliima- ja keskkonnaeesmärkidesse.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI

Esimees kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud sisendmaterjali üheltki üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.